

การศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาสำนวนไทยโดยอาศัย
หลักการคิดแบบโยนิโสสนมสิการ: กรณีศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาครุ
ศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

A Study of Analytical Thinking and Learning Achievement on
Thai Idiom Teaching by Yonisonamasakara using Case Based
Learning Method for Undergraduate Students of Education
Program in Nrru University

วรเดช มีแสงรุทร, จามจรี นิสัยนต์,
กุลวดี พุทธรมงคล, รุ่งเพชร วรพงศาพิตย์, หทัยวรรณ มณีวงษ์
Waradet Mesangrutdharakul, Chamchuri Nisayant,
Kunvadee Buddhamongal, Rungbhet Vorabhongsathid, Hadaivan Manivong
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Nakhornratchasima Rajabhat University
E-mail: vt.m.rudrakul@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ทำขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักโยนิโสสนมสิการในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยมุ่งเน้นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่เรียนวิชาสำนวนไทยในชั้นปีที่ 1 และ 3 ผลการศึกษาพบว่าการสอดแทรกความคิดเกี่ยวกับกลวิธีการใช้หลักโยนิโสสนมสิการในการศึกษาสำนวนไทย เช่น สำนวนสุภาษิต โดยผ่านวรรณกรรมคำสอน และสุภาษิตที่มีที่มาจากวรรณคดีไทยนั้น ทำให้นักศึกษามีโอกาสใช้ระบบความคิดการค้นหาความจริง ตามหลักโยนิโสสนมสิการมากที่สุด สำหรับสำนวนภาษาปัจจุบันจำเป็นต้องใช้ทฤษฎีการสร้างวาทกรรมเข้ามาเชื่อมโยงกับระบบการคิดแบบโยนิโสสนมสิการ จึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลขึ้น สำหรับการพัฒนาความคิดของนักศึกษา ระบบโยนิโสสนมสิการสามารถใช้พัฒนาร่วมกับทฤษฎีการศึกษาและจิตวิทยาการสอนต่าง ๆ เนื่องจากเป็นกระบวนการค้นหาและตรวจสอบความจริงที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง ทำให้นักศึกษาในรายวิชาสำนวนไทยมีการพัฒนาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การวิจารณ์ และการคิดสังเคราะห์ด้วยระบบความคิดในระบโยนิโสสนมสิการ 1) ความสามารถในการคิดแบบโยนิโสสนมสิการของนักศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนสำนวนไทยเพื่อฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสสนมสิการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

2) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้สำนวนไทยเพื่อฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสณมสิการ
รายวิชาสำนวนไทยในภาพรวมนักศึกษาเห็นด้วยกับการใช้แบบฝึกทักษะในระดับดีมาก

โดยที่ผลการวิจัยระดับช่วงอายุของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 3 ไม่มีปัญหาต่อการเรียนรู้
การคิดแบบโยนิโสณมสิการ

คำสำคัญ: โยนิโสณมสิการ, การคิดวิเคราะห์

Abstract

The research was conducted to study the use of the Yonisonamasikara to the development of language teaching Thailand, focusing on education, particularly students studying rhetoric Thailand in Year 1 and 3, the study found. the Fielded ideas about techniques used in the study's Critical Thinking on Thai program expressions such as proverbs, idioms and proverbs through didactic literature is literature from Thailand gave students the opportunity to explore the idea. real Yonisonamasikara it for the most current language is required to create a theoretical discourse into Critical Thinking to be made more effective for the development of ideas of students Yonisonamasikara system. milk music To be developed in conjunction with educational theory and psychology of teaching is different because the search process and verify the fact that the truly puts students in the course rhetoric Thailand has developed on analytical thinking, critical thinking and synthesis systems. The idea of the Yonisonamasikara system, there are:

1. The ability of students to think Oinios's milk by using a combination of learning idioms Thailand to practice thinking Oinios's milk after learning of higher learning significantly.

2. The students of the class action suit rhetoric Thailand to practice thinking the course music Oinios milk expression in Thailand as opposed to using student skill level is very good. The identical results were between ages of one and three year students have to learn to think on Yonisonamasikara system.

Keywords: Yonisonamasikara, Critical Thinking

1. บทนำ

สภาพสังคมไทยปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สังคมไทยเริ่มเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรม ทำให้มีความสับสนวุ่นวายในการดำเนินชีวิต ขณะที่ผู้คนในสังคมกำลังพัฒนาในด้านวัตถุ คนไทยรับเอาความเจริญทางเทคโนโลยีของตะวันตกเข้ามาใช้อย่างแพร่หลาย เช่น สื่อวิทยุโทรทัศน์ เกม อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่สิ่งเหล่านี้ถ้าใช้และเสพโดยปราศจากวิจารณญาณแล้วจะทำให้เกิดการเสื่อมถอยทางด้านจิตใจ จึงก่อให้เกิดปัญหาทางด้านศีลธรรมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนต่าง ๆ ทุก ๆ วัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมในสังคมไทย และเป็นภัยอันตรายต่อศีลธรรมสำหรับเยาวชน และนักศึกษาทั่วไปที่อาจจะไม่เข้าใจและยึดถือบุคคลที่ประพฤติไม่ดีไม่ถูกต้องเป็นแบบอย่าง (พระธรรมปิฎก, 2539)

การเรียนการสอนทางด้านการคิดวิเคราะห์และศีลธรรมของไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการนำหลักทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับศีลธรรมและคุณธรรมไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนต่าง ๆ อย่างจริงจัง (ประดิษฐ์ เดชนนท์, 2536)

การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ควรบูรณาการกับการเรียนการสอนทุก ๆ วิชา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ได้แก้ปัญหาและฝึกเผชิญ สถานการณ์ต่าง ๆ อันจะในชีวิตจริง การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับหลักการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนการสอน และการส่งเสริมศีลธรรมตามหลักพุทธศาสนาในการเรียนการสอนไม่สำเร็จเนื่องจาก ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในพระพุทธศาสนาและขาดวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่จะสอดแทรกหลักธรรมตามแนวคิดพุทธศาสนาเข้าไปเพื่อบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้การคิดวิเคราะห์ตามหลักพุทธศาสนา โดยมากครูส่วนใหญ่จะสอนให้นักศึกษาจำแต่ทฤษฎีอย่างเลื่อนลอยด้วยความรู้สึกลึกที่เผลอตัว (เสถียรพงศ์ วรรณปก, 2538) การส่งเสริมความคิดที่ถูกต้องต้องเป็นการคิดตาม แนวทางของพระพุทธเจ้าเป็นวิถีทางที่คิดอย่างแยบคาย คิดถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ คิดหาเหตุผล และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การคิดแบบโยนิโสมนสิการมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับวิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ชั้นปีที่ต่าง ๆ โดยเชื่อว่าวิธีการเรียนการสอนโดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนทางด้านการวิเคราะห์สูงขึ้น และเป็นการฝึกให้ผู้เรียน คิดถูก คิดดี สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์จำลองในชั้นเรียนได้ และเป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรมในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการแบบบูรณาการในวิชาภาษาไทยให้กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรสาขาภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรม
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนโดย การคิดแบบโยนิโสมนสิการในการพัฒนาการเรียนวิชาภาษาไทยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์วิจารณ์ที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์อย่างแยกย่อย ให้กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรสาขาภาษาไทยโดยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของ นักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 จากแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์
3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การคิดแบบโยนิโสมนสิการในการเรียนการสอนภาษาไทย โดยนักศึกษาสามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตงานวิจัย

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ในหลักสูตรครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2559 ทั้งหมด
กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาไทย ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 30 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

2) ตัวแปรในการศึกษา

- (1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยด้วยการคิดวิเคราะห์แบบโยนิโสมนสิการ รายวิชาการวิจัยในชั้นเรียน
- (2) ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และ 2) ความ คิดเห็นที่มีต่อแบบฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการกับภาษาไทยของนักศึกษา

2. ทฤษฎี สมมติฐานหรือกรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการของพุทธศาสนา มาประยุกต์ ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยวิชาภาษาไทย โดยอาศัยการคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ 10 วิธีคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) การคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) การคิดแบบสามัญลักษณ์ 4) การคิดแบบอริยสัจ 5) การคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ 6) การคิดแบบคุณโทษและทางออก 7) การคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม 8) การคิด

แบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม 9) การคิดแบบมีสติอยู่กับอารมณ์ปัจจุบัน และ 10) การคิดแบบจำแนก
ในด้านความจริง ซึ่งมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในการศึกษาดังนี้

1) ตัวแปรอิสระ

(1) การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิด แบบโยนิโสมนสิการในการเรียนวิชา
ภาษาไทย

2) ตัวแปรตาม

(1) ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลในชั้นเรียน
(2) ความคิดเห็นที่มีต่อแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ภาษาไทยด้วยหลักโยนิโส
มนสิการ

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ผู้วิจัยจึงได้กำหนด
แบบแผนการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ (One Group Pretest–Posttest Design)
โดยให้มีการทดสอบก่อนเรียน(Pretest) จากนั้นให้นักเรียนศึกษาศึกษาระบบการคิดแบบโยนิโสมน
สิการผ่านเหตุสมมุติในชั้นเรียนและทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest)

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
(2) แผนการจัดการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ภาษาไทยแบบโยนิโสมนสิการโดยใช้
การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา

(3) บทเรียนภาษาไทยการคิดวิเคราะห์ตามหลักโยนิโสมนสิการใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา

(4) แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์

(5) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยการสอนแบบกรณีศึกษา

(6) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(7) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนแบบเรียนการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยตามหลักโยนิโสมนสิการโดยใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา

2) ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

(1) ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนการสอนการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยด้วยระบบโยนิโสมนสิการแบบกรณีศึกษาให้นักศึกษาทราบ

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาจับคู่ผู้เรียน 2 คน ในห้องเรียน ได้กลุ่มนักศึกษาจำนวน 15 กลุ่ม หรือ 5 จำนวน 6 กลุ่ม จากกลุ่ม ตัวอย่าง 30 คน เพื่อทำกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันในสถานการณ์จำลองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาและวรรณกรรมไทยเพื่อพัฒนาแนวคิดแบบโยนิโสมนสิการ

2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์แบบโยนิโสมนสิการก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนที่เกี่ยวกับศีลธรรมในวรรณกรรมไทยผ่านการวิเคราะห์ ตรวจสอบหาคุณภาพของข้อสอบแล้ว

3. ผู้วิจัยให้นักศึกษาศึกษาบทเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ส่วนนวนไทย กวีนิพนธ์ ภาษาสันสกฤต ภาษาและวัฒนธรรม ฯลฯ ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในห้องเรียนของตนเอง และเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงในชุมชน และตามขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา

4. ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาหลังเรียนโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนภาษาไทยด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยการสอนแบบกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ตรวจสอบหาคุณภาพของข้อสอบแล้ว

6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนแบบโดยใช้หลักโยนิโสมนสิการบูรณาการในการเรียนการสอนภาษาไทย

7. ขั้นสุดท้ายในการดำเนินการวิจัยสรุปและทำรูปเล่มรายงานการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาผลงานและการทำแบบทดสอบในชุดการเรียนรู้การสอนสำนวนไทย เพื่อฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักศึกษา ในกลุ่มทดลองผลการวิจัยการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลและข่าวสารด้วยปัญญา

1. ความสามารถในการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักศึกษา โดยใช้ชุดการเรียนรู้สำนวนไทย เพื่อฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้สำนวนไทย เพื่อฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการรายวิชาสำนวนไทย ในภาพรวมนักศึกษาเห็นด้วยกับการใช้แบบฝึกทักษะในระดับดีมาก

5. อภิปรายผล

หลักการคิดสืบหาความจริงด้วยระบบโยนิโสมนสิการ สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิจักษ์ ประเมินคุณค่า และการคิดสังเคราะห์ให้กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ในการเรียนการสอนวิชาสำนวนไทย ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ

1. มีนัยสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนที่ดีหรือกลุ่มกัลยาณมิตร ในระบบการพัฒนาความคิดเรื่องการอยู่ร่วมกัน และช่วยเหลือสังคมด้วยจิตอาสา แต่ไม่มีผลต่อการคิดวิเคราะห์และพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลและข่าวสารด้วยปัญญา

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักศึกษาก่อนและหลังเรียน พบว่า ความสามารถของนักศึกษาที่ใช้แบบฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการในชุดการเรียนรู้วิชาสำนวนไทย ด้วยระบบการคิดแบบโยนิโสมนสิการในรายวิชาสำนวนไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยนั้น เนื่องมาจากการใช้แบบฝึกทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการในชั้นเรียนทั้ง 2 ชั้นปีชั้นปีที่ 1 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาภาษาไทย และชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาจิตวิทยาภาษาไทย ได้ใช้ชุดการเรียนรู้วิชาสำนวนไทยด้วยระบบการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่กำหนดช่วยส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการให้กับนักศึกษา ส่งเสริมในนักศึกษาประเมินความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้การสอนดังกล่าวในระดับดีมาก

เนื่องจากการพัฒนาชุดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้วิชาสำนวนไทยด้วยระบบการคิดแบบโยนิโสมนสิการนั้นจะต้องใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการต่าง ๆ เช่น การใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงเสียงและความหมายของคำ ที่มาของสำนวนไทยในวรรณคดีต่าง ๆ

การศึกษาอิทธิพลของความหมายของวาทกรรมนั้นที่มีต่อสังคมปัจจุบัน การสอดแทรกเนื้อหาสาระ เหตุการณ์โลกปัจจุบันซึ่งสัมพันธ์กับถ้อยคำสำนวนไทย ฯลฯ เพื่อสถานการณ์จำลองทางความคิด ให้นักศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามระบบความคิดแบบโยโสมนสิการ

เอกสารอ้างอิง

- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2539). การสอนแนวโยนิโสมนสิการ: กิจกรรม แบบฝึกหัดและ **คุณธรรม**. วารสารครุศาสตร์.
- เกียรติศักดิ์ วชิศิริ. (2553). “การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนาตนเองบนเว็บเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เกษศิริ การเกษ. (2553). “การพัฒนารูปแบบเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แบบเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาครุศาสตร์ เทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- จิรวรรณ พงศ์สุวรรณสิน. (2542). “ผลการใช้ชุดฝึกการคิดตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อการ ตัดสินใจแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่ากฤษณา (สุขชัย ประชาสรรค์) จังหวัดชัยนาท”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต** สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัชชา พัฒนากุล. (2533). “ผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ในการสอนต่อ ความสามารถในการ ตัดสินใจแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”. **วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการประถมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.